Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лаьхьехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 98 (4423). ШОАТТА, 19 августа, 1957 шу. Мах 2 кап.

Тахан номер тIа:

ЮБИЛЕЙНА—КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТАШ

ХИМИКИЙ ДИКА ГIУЛАКХ—МАССАНАХЬА ХЬАЛЛОАЦАШ ЛАТТ

ПРОИЗВОДСТВО ДЕГIАЙОАЛАЯРА ДОЛА КЕРДА НАЬКЪАШ ЛЕХ

ЭКОНОМИКА ЛАКХЪЯРА НАЬКЪАШ

Октябрасийна

ШУРА ТIАЕТТАЛУ

УКХ юбилейин шера къаьстта хьинар айдена кхаьхьеташ ба Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза хьайбан ледадераш. Нагахьа саина совхоза коллектив барХI бетта планах 6057 центнер дIаяла еаш хиннаяле из план тIехкхочаш а еш ухх бетта 13-ча денга 6835,7 центнер шура дIаенна пачча-хьалхенна. Доахан дика кхабар бахьан долаш из тодам баьккхаб хьайбан ледадераша. Лоаман дьгIенашка доаждау, кхочам хинсал дизадац аьина хетача хана моша доаькъар дехи, ханнаьла хий меладу хьайбаьлла.

Доккха беркат даьлар доаркашца, скотникаша шоайла йоаржаьча социалистически яхьах. Ботбаьнарашта ахчан совгIаташ, карара кара тела цIе вымпелаш тел. Доаркаша хIара денна баьчча балха итогаш ю. Аьш дIаьхьо ЮхIама доска тIа, гурглолучча хьалтеча доахк дикагIбарий портреташ.

Укхаза хьалхара моттиг яьхьхар моллагIча отделене цов. Мусаева кулгаДеча шурий-говарин ферма коллективо. ДIабахьча барХI бетта 2464 центнер шура дIаяла дош леннадар ю. Хьаьта, 2636 центнер дIа а енна из дехкар хIанагучу кхо ди хьалха тIехкхочаьшIир фермерча хьайбан ледадераша. ХIара Iаттагара яккха лаьрхIаьдар 1.276 килограмм шура. ЯьхьхарI 1.254 килограмм а. Цул совгIа, цхьаккха Iаса да ца къастийташ хьаькхедаьд ухзаа.

Уж доккхий толамаш доахкача хьинаре хьаькхийгар доаркаша Хамидова Тамара, Мусаева Марусе, Бакаева Аштас Туркаева Мархас, Расуева Асмас, кхы лукхчаьр а. Цу фермин болхлой юьхьера лаьрхIа-ча хIара Iаттагара 1.800 килограмм яккха еташ хиннабаре хIанаде а 1.400 килограмм шура хьаькхай. Тхьта Хамидова Тамарас цхьа бутт хьалха хIоачашдаьд бIаьрча шера лаьрхIа ше тIаийца декхараш.

— Мишта вIашIтехььлаьнна из толам баккха? — хьалтар- оаха совхоза керттерча агрономага нов. Даутовга.

— Керттердар ферма коллективо цхьа барт болхан хьинаре хьаькъегар та. Дика гIулакх ду хьайбанаг. Са тессала дена болх бIоаллца эрий тIаьнхьнача бальий даьгIенашка, бальшара конвейерашка доаждау, ханнаьла хий меладу, летт, тIаьхьа меца да аьина хетача хана доаькъар дехи доаханна.

Цуна кIезигагIа лоаьрхIам болаш ган шура яхь ца хоташ цIенъьлоькнхар а. Цу гIулакха къаьстта уйла тIайохийташ ба фермера беррига доаркашца. Вайна хоша ма лий доаханнара тIехьара Iойохьча шура чIоагIа хьаьна йолга. Цудухьа геттара дика я ферма коллективо лаьчучелаьча шурий хьолаьл. Базисеи 3,7 мара хилаца езача 4—4,2 процентера дIаьхоьч из. Из бахьан долаш дIаьчулуча хана духхарIа дIаьхьарца итташ центнерашца алсамъьлаьнай шуна, аьлар зоотехника.

Культурно салаГа йиш я ишшта дика къаьхьегача колектива. Хоза кийтьалий фермера Це уголок. Балхара мукъа болча хана шахматех, шашкех, доменох зоова йиш я.

Дика лелабу ферме агитационно-массови болх а. Каст-каста лекцеш еташ, беседаш еш ухх парте райкома болхлой, совхоза, отделене кулгаллой. Ферме кIирах цхьаьана газеташ тIара кердадараш, балха гIулакхчаьл лувшаш болх бригадир Мусаев, отделене бухгалтер Бласова Евгения.

ХIанз чIоагIа уйла тIаьхьийца КПСС ПК Тезисаш Iамаьеш ба ферма болхлой.

М. БОТОВ.

Грозненски «Электроприбор» яхача заводо арахеца электрически прибораш, машинаш, шарикови ручкаш вай мехка дуккхача промышленни предприяташца, городашца лаьккхуьь. Промышленни предприятей, кхььаьгамхой хьашташ дизза кхоачандара шерра социалистически яхьь ашна кхььаьгаш а планированеи экономически стимулировани - кердача системах болх беш йоаа цехаш, участкаш, сменаш. Царна юкъе хьалха латтачарех цаI а шоллагIча цеха коллектив. ВорхI бетта план тIехкхочаьшIир цо. Уж бетта кхы а дикагIа кхььаьг цеха болхлоша. Хьалхарча ах бетта план 104,1 процент кхочаьшIий-цар. ПланаI совгIа арахийнай 10,7 эзар сома маьха продукци.

Иштта дика къаьхьегаш я Прокопов Петр Федоровича кулгаллеча № 4 йолча цеха коллектив а. Дуккха хIама ца эшшаш хIанзлехьа кхочаьшIийй но еррига продукци аравеГара барХI бетта план. Планаи совгIа арахена лерхI эзараш сомий маьха продукци.

ХIара еменаш нормаш тIехкхочаьш а еш, хьинаре кхььаьгаш ба цига Соснин Владимир, Русова Надежда, Рыбаков Владимир, кхы дукхха бараш.

СУРТА тIА: болх беш боаьк - В. Соснин- обмотчица Н. Русова.

И. Плиева сурт.

Дукха нах хул «Индошив» фабрика №1 йолча модай ателье барзкъаьш теташ. Шоай болх дукха безаш, хIара саг рацза хурголлаш кхььаьг цар. Цудухьа хаддаиза тIехкхочаьшIо ателье коллективо план. Иштта, ворхI бетта задаи 107 процент кхочаьшIий, тIехкхочаьчаьлий август бетта декада план а. Ателье массайола бригадаш шоайла яхьь яьнай. ХIаранг а иштта еррига цехо а тIаийца юбилейин лекхараш. № 8 йолча модай ателье коллективаца яхьь бахьнаг Октября сийленца нахьлаьхара. Дика къаьхьегаш, коммунистически къаьхьегама сийлен цIи яккхара жъевсам лоаттабеш я Ю. Мхитарян закройщик йолча (бригадир Даккилгова Тамара) бригада коллективо.

И. Плиева лаьккхача сурта тIа я кхоллаьхьа кочамаш тегача бригада закройщик Дидигова Лида. Цунна раьза ба заказчикаш, бригада а лиГкарIчарна юкъе лоаьхIаш я. Болх бу Iаяха тучка ха сце а даьха гонаш йолла специалист хиннаг цох. Общественни вахара а хьажа лоаш Лидас: из я городской Совета депутат.

И. Плиева сурт.

СИЙЛЕН ЦIИ ЯККХАРА

ДУККХАЧА хана деиз «Грознефтехимзаводы» яхача объединене чIоагIача заводашца юкъе хьалха латташ, Ерригсоюзкн социалистически яьхь массехи шера хьалхарен шоалагIен моттиг лелаеш хьайбоагIа Грозненски нефтемаслозавода коллектив.

Уж юбилейин шера кхы а дикагIа кхььаьгаш ба завода болхлой. Октября 50 шу дуаа сийлен цIи яккхарн, памятни байрахаш яхарах яьхь лаьлай, хьалда йола мероприятеш белгалъьхьай, ер шу долалучча хана тIаийцача социалистически декхарашка цIаьхьа а хьажа а хьежа, керда декхараш тIаийнад цар. Уж декхараш кхочаьшIарра еррига торонаш оагIаргIийьлай заводо болхлоша, инженерно-технически болхлоша, тIгIалкхеча наха. Установкашта, сменашта, цехашта юкъе шерра социалистически яхь йоаржаьлай, ду яьхь хиьхгIа толамий хин-ханнаьха иторашо ю. МоллагIча установке хьалхара моттиг ыьккхача сменина кIарара кара тела ЦIе вымпелаш ду, хIара завода хьалхара моттиг ыьккхаьчу установка а цеха ду завода кIарара кара тела цIе байбаьхх. ВIашшта хьаьх бетта хьалхара моттиг йоаьлена сменина е фирлаьна аьчан. Иреми хьажаю.

Иштта болх беча завода коллективо иьна бутт дIабаьхийабаш бетта планах тIехкхочаьш а еш. Завода тотамашашта юкъе чих шера хьалхара моттиг дIа ца еташ хьайоагIа Горькоьой Дмитрий Абрамович керт латтА КПСС XXIII-ча сменин цIи лелаеча № 40 йолча установка коллектив. Памятни бейрахаш яхара цига этгаьна хьалхе нициатива дIабоаьнаш тоаплаьна кьмеьте хьаьхьех. Завода тотамашашта кьмеьте хьаьхьех лерхIар цо толамий кхочаьчаьлерхIар. БархI бетта мехкалаьта порхий арахеца ваьна 5-на августе кхочаьчаьлий, планах лаьрхIаьча совгIа хIанзалехьа арахийца продукци эзараш тоннаш я. Октября цIийна кхььаьгама совгIаг кийдаьр. Памятни бейрахаш яхара кьовсам лоаттабеча установка технологаца мит бетта планах нис бетта кхочаьчаьлер лерхI.

Цу-мегIа хьаьхуьш даьд уж кхььаьгама толамаш, — аьлар установка - начальника Горькоьой Дмитрий Абрамович. Цун керттердар да кхььаьгам кийса кIанзалехьа. Толамий лерхI а хинна ца даьлаьгI социалистически яьхь.

Кхььаьгама оьсарле лаьхьара чIоагIа иоьнхьстаг ду дикагIйоаьла опит. ДIаЙоаьжаеча новаторашца. Парех ва воккхагIаьла оператор Низовский. Дуккха ха йоаьшаш вачуччфильтрашта пропарка еча цо ю. Иштта хьаьхьийьла. Предложение бIаьш сомаш пайда баьд. Цул совгIа дIаучача хиндарашенна мехдаьхта продукци хьакъоастамо. Iа электроэнергии кхонра а дуккха махкара предложеннаш балха юкъейийьхьа. Цига дика кхььаьгад ин. Косалапова, Мусаинца, Петрова, кхычар.

Уж тIехьаьчча хана кхььаьгга чIоагIа кьовсам лоаттабу оаха кхььаьгамга дисциплина телхеерашца. ягаьш дувш установка технологаца.

ЧIоагIа теркам тIабаьхийта лелабу цига технологий говзал лакхъара болх а. Январь бетта деиз май беттага кхачалца квалификаци лаьхьара занятеш хилар установке. Зянтеш чакхъьяьнначчу тIехьаьгIа 17 болхлоаьн лаьхьара балха разрядаш елар. Иштта дукха технологаш ба цига инструментальнаьца, техникмашкаца леша баьгIаш.

ЧIоагIа теркам тIабаьхийта лелабу цига технологий говзал лакхъара болх а. Январь бетта деиз май беттага кхачалца квалификаци лаьхьара занятеш хилар установке. Зянтеш чакхъьяьнначчу тIехьаьгIа 17 болхлоаьн лаьхьара балха разрядаш елар. Иштта дукха технологаш ба цига инструментальнаьца, техникмашкаца леша баьгIаш.

Иштта дика ха а хьегаш, заводо установкийна юкъе моллагIа моттиг лелаеш я Каплан Ольга Дмитриевна керт латтача. № 19 йолча установка коллектив. Памятни бейрахаш яхара кьовсам лоаттабеча ду установка технологаца а доахк къаьхьегама толамаш дог IоалоахкIан да. БархI бетта план 10-на августе кхочаьчаьлий цIийна. ХIинхьаьна планаI совгIа дукхха эзараш тоннаш продукци арахийца. IIабаьхьа вочхI бетта лаьчучелаьчаьнна кхоьа Iи. промышленни хий ягаьш эзараш тоннаш электроэнергии эзараш киловаттсаьхьта да. Уж бетта а доахдийна уж кьовсамаш. Ходатарча 13 тIийнаьхьа кхоьа Iа 200 тонн. хий 9 эзар тонн, электроэнергии 5600 киловатт-сахьат да. Лоаьхьаме продукци хьакъоастаде план а 2 процент тIехкхочаьчаьлий хьайоагIа.

Иштта лаьхьа толамаш даьх IIашIаьхьаьнна коллективо цаI массаеш тIехьа чаьсаьнна кхььаьгаш. Цунна хьаьх лаьчучелаьчаьх, планаш совгIа ченоте из еш четвертакста ба. Болх бийташ, иштта кхы дI ХIара бетта 2—6 ден ремонт е сонне еаш болх установка ремонт на еш болх беш йоаа 5 бутт совгIа ца я. Из бахьан долаш планаI совгIа арахийца продукци массеш эзар тонн я Уж шоа балха юкъейийьхьа 12 рационализаторски предложеш, цар э эзаваш сомаш пайда баьд поччаьлаьхьенна.

Установке болх беча берригача технологех 80 процент гарга баьрашца коммунистически къаьхьегама чIоагIа кийдийна цIи лелаеш ба Царевх ба технологаш Попова, Тюрин, Лапкин, Черник, Лозинова Сухова, Колесников, Федотова кхы хиннаьхьа. Октября пIийна совгIаг кийсдаьа къаьстта дика къаьхьег цар уж кхы цига.

Б. КОСТОЕВ.

ЦХЬА ФИЙГ БОАБЕРГБАЦ

Iаламо хозача линошца дукха дог IоздаькхкаII тха уж шера. Нагахьа мара ягIаш йолчаш ца хуьлаш ха. къаьстта тхо ялаташ чIоа доладелладаьх. Хьаьта а дIоттам во хиннабар яхаш яьлг лоаьде йиш яц: хала къаьхийга хьаьг кхелаьд из.

Цудухьа малх хьежа комбайн хаьй тIа яккхи мегаргIоала сахьат ца тиллийта гIерг тхо.

Сай сезонин норма аз кхоачашьь дукха ха я. Хьаьта а лекхар кхоачашььлаьра дарХIаг аз цох. кхы а хьинарегIа къаьхьега дог доагIа. Са хьинар айлер, дог IоозлоаькIар ленгара денга гарга-гIерга Советски Iаьхьала 50 шу эзгIерга Цей ца. Соцар са веший воI Къгерйг а ва из иштта хеташ.

Из 8-ча класса деша вагIа. Канкулаш йолча хана хьалха саина со волча вера из комбайна тIа болх байта сога аьина. ХIанз вIаьла са ковкъостал а ца эдаш цо комбайн лелее а чоалхане йоаца ваьнна е хоеш а ва из. Из иштта техника йоаьаш хиларах делхьийна тIама лучча хана а сацаш тха комбайн: цхьаьне салоI, шоллагIвар болх беш ецI.

Дийнахьа 10—12 гектар хьоох оаха шинне, 400 центнера кхачалца кIа оарг. Тха совхозе оагара лаьхьеьрца хьоохам ба из.

Иштта вIашIтехьоал тха ешпажа иштта халонаш йоллаце а дика хьоьхамаш даха? Цхьаьона комбайнерца гектараш лучхагIа хилийта гIерташ сиха лелаю комбайнаш. Из харцаьха ца. Из лекъа долча хана, юкъе вIалла йоарХI йоацаца а де мегаргIаш из.

Аз вIалла сов нив тIабаьхийташ сай комбайна. Цун моторо деча татах хов сона из лаьгIхьийта езалга. Ялаташ чоэца доладелладаьх цхьа еча сецаш из.

Аз дош леннад хин ужа шера цхьа фийг ца боабеш 400 гектар яьлг чоэца ьшна. Аз из кхочаьш а дергда Октября юбилей сийна.

Х. ДЗЕЙТОВ,
Наьькарн района «Знаменский» совхозо комбайнер.

СОВГIАТ ДIАДЕННАД

ЯРОСЛАВЛЬ 17 август. (ТАСС норр.). Ухзаа области дIаелар 1957 шера хьалхарча ах шера хьайбай боалам лергIаьнкувлаача заьхьа толамаш баьхьан долаш Ярославски областа хьожаьь РСФСР Министрий Советен ВЦСПС-ен кхарара кара тела ЦIе байраьх.

Карара кара тела ЦIе байраьх ше дIалуш. РСФСР юрта боахама министра Л. Я. Флоентьева ярославлаьнан лег тIара заьхьала байцар, керда толамаш захар довш лоаца а боаьккхаш.

Дуккхача хьайбаш даьлар Сийлен грамоташ еннай.

ПИСАТЕЛА К. Г. ПАУСТОВСКЕНА ЛЕНИНА ОРДЕН ДIАЯЛАР

Советски литературга лергIаьнкувлара заьхье тIаьна хIамаш кергIкувлаьрх писателя К. Г. Паустовскена Ленина орден еннай Советски литературга чIоагIа моганеш а парна дуккхавезаш а ва дуккхача повестий, новеллаш, очеркий автор.

16 августе правительственни совгIат Константин Георгиевича дIаелар СССР Лаьккхьарча Совета Президиума секретара М. П. Георгадзе писатель лег тIара заьхьеьнна а вуьнаш из могаш-чаьрца захаш по керда творчески толамаш захаш довш цунна лоаца а боаьккхаш.

Паустовские хоьккх боалгал аьлар КПСС ПК-ана, СССР Лаьккхьарча Совета Президиума, Советски правительствена ший литературни къаьхьегама сел лаьца мах баьрах.

РОССЕ АВТОНОМНИ РЕСПУБЛИКАШКА

ЕВРОПЕ ЭГГАРА ЙОККХАГIА

БЕСЛАН (Къилбаседа - ХIирий АССР). 35 шу дизад Беслановсни монсеви комбината. КIаьнан промышленности из йоккха предприятий тIа хьаьгье аьина хержа хиннаг моттиг цхьа баьхьан доацаш хержаяш. Къилбаседа - ХIирий мохк хьажIаш дика хьувзаш хиларца дукха хана дена бовзаш хиннаб. Вешта доаллаьхара республикаш а хиннаяш из культура хьувкъарца гIулакха цул тIехьаьесаш.

Ший продукци арахецара нисага даьлаьча Европе хьаьлара моттиг лунен тIа шоллагIа моттигий доаш комбината. ХьажIеьх 50 сов гIча тайпара продукци хьаьо предприяте. Из — говяжа, шекар, патока, крахмал, дьатта, хьажIий экстракт.

Алхха ухх тIехьарча кхьь шера пхезза совгIа дукхагIа хиннаб кьаьчучоагIаьча наьькъашка гIолла йоаьлена Европе хьаьлара арайоаг вай мехка 400 городеи доаздо даьлаьрча шийтта паччаьхьлихенен йоаьш йолча продукцех етта 50 вагони цистерненн.

РЕСПУБЛИКА ПАНОРАМА

ПЕТРОЗАВОДСК. Карельски паччаьхьлихен краеведчески музее хьайийлдай Сийлаьь-боккхача Октября 50 шу дизара хетаьл керда экспозиции. Цхьаьгга зала чу ДIатарьенна-Кареле седланарчен таханарчен ленах дола хIамаш дувцаш йола яьл эзар гаргга экспонат.

Советски Iаьдал латтача шераш-ка чIоагIа дегIаена экономикен культурен йолам йола республика а хиннена дIаэтгай Карели. ХIанз цо ду еррига хьаьш йолча пеллин дозах 12 процент, кьхьата 31 процент, дахчан-хьаьса Iоаьхьай 10 процент, аханел совгIа пегматита — промышленности ингале, кюра, абразивни доаькъоата-маьхера бедал.

Музея залашка бIаргого йиш я тракторийн хьу чакIйоаьхача станокийн моделаш, лыжаш сюдаи, алюминий а кварцито-гIомарах аьь Iоаьхьий а. Цхьаьбакъда, краях керттера рузкъа — из хьу я. ДIадахьа аьхха цхьаьн шера дуне нечан итташ мехкашка Кареле дIаяьхьийтай «баьцьарча лоцо» цаIи ахи миллион кубометр гарга.

СОВХОЗЕРА КЕРДА ГIИРСАШ

МАХАЧКАЛА. Шовхоьке итт менги чуьлатташ больница, поликлиника, берий комбинат а йолаш йола ужаьнеен городок хьаьлъяьнай Советски - Союза Турпала Алиев Шамсулай цIи лелаеча коммунистически къаьхьегама комсий совхозе. 165 гектара тIа уллача совхозо поселко дагайойийт курортни городок. ТIо-наьькъа тIара цига дIачуводача наьькъа шийна а оагIоарчъьх цхьаьтара хьаьлъотта латтача михай аллея я, сомий бешамата йийла а даьха дагIа цIенно. Хьийий наьькъашка розаш яха эзаш загIа. Iаламо хозаь из сурт кхы а дикагIа тоаду боккхача Iамо.

Октября 50 шу дуза ди хьаьчIакхачалеьха кIо эзар саг мотт тиг йола стадион хьаьлъяь яккха лаьрхIаг. Иштта кхы а хьаьдеш латт керда 35 цIа, газ чуйиллара балхаш деш да.

20 кьмаьл болча викалаша къаьхьегаш йолча совхозо коллективо тIара цера дика лиьчIийна комсаш кхеп. Юбилея сийна комсаш лелаеташ аьстар тIаийлаш тIара гектара тIара 110 центнер комсаш гулъе, аьина.

КУЛЬТУРА ЦIАГIА ДУВЛА

НАЛЬЧИК. Черий-Балкарой Плановске яхача кьаьчарча юрта архитектурана юкъе хоза латт кIайча керах як культура ЦIен здани. Цу чу сийрда а пергIата а я, цига я библиотека, читальни, книгохранилище, агротехника кабинет, кружокий балха лаьрхIа цIенош. 400 сага моттиг йолча зрительни заье долла тIама теркалдаьл йоккхийча коллективашца театральни постановкаш уьттаяьрш кинофильмаш хьувзаяьр.

ХIана гинони проектаеш керда хьалдеш тхьо гаргга культура ЦIа да Черий-Балкарой республике. Парех лучкагIаьрца шоай наьлаьрш хьаьелаьрга Сийлаьь-боккхача Октября 50 шу дуза ди тIаьхочаьш.

ТАСС-а корр.

ПАЙДА ЭЦА ТОРОНЕХ

Шерагара шерага дегIаУх вай республике капиталын капиталын хьалхьеГа. Тlехьхьара шера 14 процент алсамъхьилай капиталын вложеней, 23 процент дукхаГа ну Гишлойн-монтажни балхан. Ухх шера планах лерхIан да капиталын вложеней барХI процент соьнхьа, Гишлойн-монтажни балхан — яхь процент. Цудухьа кхеталеш да мел лоарХIаме да ну йокъкхача средствах бизнаГа пайда эшар, Гишлойнца балхашка дIаЬода мах лохбар. Лале а республикина дукххача Гишлой организацие ца кхоачашьхьал балхашка дIаЬолар лохларг оттаяь задани, дикка лемаш дац. Нагахьа санна соалка из задани кхоачашьгIа йолча 11 организацие 989 эзар сом зе дах хиннадле ухх шера уж организацеш дукхагIа хиннай, ала да эзар 768 эзар сом зе а дах. Ухх массеехь шера зе деш хьайоагIа «Гроэнрострой», «Грохчимнефтестройо», «Чечнигасельстрой» тресташ. Цхьа-Йолча подряднои организацие производственне-боахама болх пайда беш баьЬаве а цар кхоачашьхьал балхашка дIаЬолар лохларг задани. Цу тайпара ялх организаци я ухх шера. Цу дерригне лаккIу хьалхьеча цхьаЬолча объекташ, из хуо сметах лерхIан хинначуо лаккIеГа. Масала, Грозне экспluатане Iалучь нах чуIеча цIенойн цхьан квадратни метра мах нормал а лоалхарча городашкарчу а лаккIеГа да.

Керттера бахьан фуд ахьча из ла Гишлошьеча механизацех бизза пайда да эшлга, хьалхьеча оьсарле лоха хилар, материалгIоьм да бар, накладной расходаш йоккха хилар.

Гишлойн еча цIенкаштара кхоачашьбоалар лаРХIа деза материальни кхаьхьегамех ресурсаш лукхача объекташца дIа-ьхьа йийкъ хилар. Масалаго йоалле мегаргIа «Чечнигасельстрой», «Грозпромстрой», «Чечнигушдострой» тресташ. Планах боагIаЬа маьхьа балхаш да дарах лоха я болхлой выработка, кхаьхьегама оьсарле лаккхара план кхоачашьхьа. Алапе юкъерча боарамах тIехьаьнна йолча организацешка кхаьхьегама оьсарле, дукхаяхьа лелабу сеплеп болхлой. Цу тIаГIолла долIаГчуьл совгIа доалу алапех лаьрхIа, аха, объекта мах совбоал.

97 эзар сом дукхаГа лаХИТаЬ алапенна «Грохнимнефтестрой» тресто, из да лаьнна йолча алапе фонда 19 процент. Иншта алапенна дукхаГа лаХИТаЬ аха «Южгазелстрой» № 9 йолча Гишлойн-монтажни управленце, «Автошедор» цаькъий Гишлой управленс, № 131 йолча Гишлойн-монтажни поезда, кхаьЬоча организацие.

Гишлошка дIаЬолар кIезнигар, уж хьалтIара хиннаш лоацьар дукхаГа лаькъе тийца да машини. Цу тайпара ялх организаци я ухх шера. Цу дерригне лаккIу хьалхьеча цхьаЬоча объекташ, из хуо сметах лерхIан хинначуо лаккIеГа. Масала, Грозне экспluатане Iалучь нах чуIеча цIенойн цхьан квадратни метра мах нормал а лоалхарча городашкарчу а лаккIеГа да.

Керттера бахьан фуд ахьча из ла Гишлошьеча механизацех бизза пайда да эшлга, хьалхьеча оьсарле лоха хилар, материалгIоьм да бар, накладной расходаш йоккха хилар.

Гишлойн еча цIенкаштара кхоачашьбоалар лаРХIа деза материальни кхаьхьегамех ресурсаш лукхача объекташца дIа-ьхьа йийкъ хилар. Масалаго йоалле мегаргIа «Чечнигасельстрой», «Грозпромстрой», «Чечнигушдострой» тресташ. Планах боагIаЬа маьхьа

ДИКА ДА ТОЛАМАШ

МАЛТIАБИКА мехкьаьттахой коллективна цоллагIча квартала балха итогех хьожьийй СССР Министрий Советеи ВЦСПС-ен каранг кара тела Ше байраьхи аччан хьалхара премини «Юбилейни шера — юбилейни толамаш» аьхча девнах хьажьеГаш я мехкьаьттаьчча-промыслоан управленце коллектив. ВорхI беттa мехкьаьтта дакххара задани кхоачашьйй 100,4 процент, газ ахкхара 108,2 процент. Планах совгIа массеехь эзар тонн мехьаьттен итташ миллионашца кубометраш гаьн ийккхий.

Планированеен экономически стимулированеен кердача хьалашка болх беш болчу управленце дикца тоаьлаЬ шиЙ дерригца экономически цхьокхамаш. Духььала мехьаьтта цхьа тонн ахкхарга дIаЬода мах лохбарах ах шера 54 эзар сом пайда баьЬ, хIаьта берригца дIаЬаЬ сеплеп баьЬ пайда 232 эзар сом за. Продукцена реализаци ярах лаьнна — 279 эзар сом, рентабелность план а кхоачашьйй. Материальни поощрене фонда хьакъоастадьл 200 эзар сом ахча.

Кудгалгой а ерриг коллектив а дуХхагIа терко е яьнна экономика дешашца, керттерча фондех дикагIа лайда эшара, кхаьхьегамх оьсарле лаххьара. ЧIоагIа лоарХIаме да кердача системе кхаьхьегамхой материальни белам совбоаХ хилар. Кхаьхьегаш оьсарле планах йоагIечуо 1,5 процент лаьхьагIа я.

Ханнахьа а цахалдан а заводашка мехкьаьтта дIаЬахьийтара дукхха а толаме а кхаьхьийгад мехкьаьтта дIаЬохийтача цеха коллективо. Дикосташ ца тоьлар бахьан болаш дукха халомаш вийсьеннаьле а цар бехкаш-цкъа еша латтанаш скважинашца. Из чIоагIа лоарХIаме да реализаце план кхоачашьйра.

БРИГАДИР, ПОЛИТИНФОРМАТОР

Ермоловски коа тIарча оьрачагIа совхозе дика воьвашъ ва пнга 26 шера чухьа хьинаре кхаьхьегаш хьаьвоагIа Виктор Алексеевич Волков. Сеплеп ялх хьалхара моттиг дедаеш хьайоагIа цо кулгалгу коа тIара оьлхазаргаш ледаьу бригада. Ухх шерах дIаЬоаьгIа ювхьгIа планах совгIа 650 эзар фуЬ дIаденнад цо паччахььа-кхенна.

Виктор Алексеевич, шиЙ болх дика бовза хьинар дола организатор хинна на Iеш, общественник, дика политически кIиЧо йола башха коммунист а ва. Шийна тIаЬилла хьаштIолла партийни

ТУРПАЛИЙ ЛЕР ЛАХА ЕЗА

«Брестски крепость лоарча юкъе кхочаьнен тIаГIаШен лаьца хьажьийна ялх тIаьн тIа болх беш ва со ухх тIехььаьчча хоза. Вайна бовзаш ба кремлоьгIа боарагIа хиннаш, французски гонна хьажьийна тIаьнна «Шеннарбоалаьдеш тIемаЬой. ХIинзарвоа нитаьл сар маьрш хьатучаьнаьнна крепость дорогI «Книпа» тIа лийна бисарех. Цар тешелех ловнIаьчарадар вай Дьаьве бахьан шийн сонсан IаьдиенчиЧа, шийн вовзаьчарг общественн активоаьгIа. ЧIагаьрчаьнна хьалхара дукхаьрчаьнна Брестски крепостех, крепость-турпал яьх пIа тIаьлаьтара гIо даьча тIемахой турпалаш.

Дийна бисарашца дечи тешелаш тIеи дика хьажьеш хьалхара хьеносте хиннаш нотчех, тIаГIаеч, вай республикеьна кхаьч хьаьмех вовзийтаьх тIаьн ах бIаьш гергга саг. Вай республикеьнца бахьна тIеЖигарчаьнна тIаьнна ялх хьалхара шеннаьгIа а бетташ хьалхарчу хиннаш. Керттера дикца ЗЗЗ-ча, 435-ча, 725-ча, 44-ча, кхаьч стреелоьн пулемаьт хиннаьгIа. Дукха тIама ца ешаьнна уж берригца пIеЖархой, турпалаш латташ дуьхьал я латташ, байнаб.

Милажб уж?

Дийна бисарашка хаттарш лаьра а Брестски музей этхьа эсса а навьхьана хIаьнаьлла хьаЧчаьвальнаьр 80 гергга саг ва нарех. Цаьрех гIаьнна дукхаГIаьрашъ боабаь ба.

Нохчехи гроэнмеьсни (керттерча даьнне эрсех) боранъ гучабалара тIеЖигаьнна, во латтан. Цига боабаь тIаГIаШ милажб хар чоьлхаьнеГа да. Брест лоранъ хиннача массехьй нохчоьнга йоьх 125-ча стоеьжоьн нолаш 20 саг хинна ца Iеш тIаГIаШ бар. Брестски музей даьнешка дилдаьча цу полкашарга нахах дийна бисарашъ гергга кIезнга ба.

Милажб хиннабола уж тIаГIаШ? Крепость лоарча юкъе даьхьа лоаргIа хиннача тIаГIаШех дийна а бисса, воьхар шеРаш йоьхьгIарьчех саг хургнашар-хьоI? Нагахьа санна цу тайпара ешаьнна болаш баьЬ, лаьрхIаьнна шоьшта хоьш хар «Сердало» газетагIа гIолла хьаьхойарга ма дика дар-ях.

ХIинзарчоа боьхьошца хоьш да Брестски крепость болбаьрех Аьлгин-Юргаьра Сагов Юсупа Iисе волга, Экажьгочигн-Юргаьра Бокоев Арсенов Махьмади шига боабаьйй ях хабар а да хозаш.

1940 шера мартен октябрех вай республикера шин эшелон ахай Брестеь. Цо а гойт шига вай мехкахой кIезнга хиннга ца хилар.

Х. ОШАЕВ,
писатель.

ДИЙЦАРАШ ЛОАРХIАМЕ ДЕШАШ ДАР

УХХ ДЕННОШКА хиннача Нохч-ГIалгIай АССР Лаккехьарча Совета Президиумна заседаний дийцаш къаьстамхой депутатий Шаьла районан Совета исполкомо Советски Iаьлала 50-гIа ца дизарга кийчо яоца дуьхьдийна Кхаьн, поселаш IIаьхо а дикагIа кийчъарах даьр.

Юкъерча юкъаробразователькн школа болх IIаьхо а тоабара де лезарех лоа дешаш.

Президиумо цу хьалхарча деша къаьхьехь белгал малаккхара Шаьла района къаьхьегамой депутатий Совета хинна болх баьб. Юбилейни шера райене IIаьгIай декоративни а сомий а 20 эзар сомгIа га. 50 кIезнга хинна ца Iеча малъхьаьнна речоте ЙI. 20 сидомера гергга кердаьхьаьн лехкаш, туккхача нах баьхьа пункташка хийн гази чуйиллаш, баьнеш, торговаьн бытовой IалашонгIа предприятеш екхай, школашен культурно-сервисан учреждеиненгIа речоте ЙI йоаллаш даьтт.

IIаьхьа а районе Советий балха юкъе нах баьхьа пункташ дикагIа кийчъяра хьаьхьеьха IIенкаштара кхоачашбоаларш за. Советаца хийра тIаьхьоьмаш доаттабаьр тIаьнийнъ социалистически лекхарш кхоачашдаьра лелаьна. Дукха масеннаьна комиссеин, депутаташ, общественни самоуправленин организацеш, къаьхьегамой кхочаьн хиндаьл юкъетвоаг социалистически лекхарш практически кхоачашдаьра. Из бахьан болаш районе ворташ, болтлойн колхозойн дукха а цIенош, торговаьн предприятеш а дехьоьла общественни а цIенош цIей деза даьра кеп кийчъаьнна. Советий колхозашца юотушка баьхьа баьхьа цIенош дикагIа кийчъара зела юкъеча, воскресенсаьн чаьхьаьнан, дукхача промышленни предприятеш, совхозаш, колхозаш, учреждеиш кулгалгахоьна кхочаьн балла даьхьа дувцан цу IIаьлаьнах.

Президиумо Шалинсин районе кхоачашбаьлгалдаьна промышленни предприятеш, совхозаш, колхозойн коллективаш уйлаш производственни планашца социалистически лекхарашца ка мехкала а юьлаш кхоачашдаьра тIаьрзийта — Советсин паччахьалхен сийдахь-йоккхачу юбилейна керда производственни планашца а даьхьа мехкалахар духьа.

ДIЙЦАЧА воьх деша хьалхьеча сонцан тIа Президиумо белгалдаьккхаьр республика посвешене министерства, моттигашкарчу пун органаша, къаьхьегамой депутатий моттигашкара Советий поьсолкомаша, промышленни предприятеш, колхозаша, совхозаша кхуьнн йоагIачча тIехьенга лешийтар а из хьаьчаьна кхеп а гоазара дикца болх баьлга.

Школай балха хьаьхьеьха дешаш лийкъ. Советий сессеташца, хиттаьна, чIоагIа берригнешка а юкъера лешар лешийтарга довлаьра перспективни планашца, кьоастадаьла школайн дукхха наьха интернатийн сеть шерашца де деза тIулаьхьаш. Шоай болх —10 эзар сом. Из тамаш а ац, хIаьна аьчча хьалхарча ах шера 36 эзар сома мацха баьлаш дир пас хIинна фаьр хIа тоьлеш. Лелаьра да материалашца ушеш лелийна гIулаьх а. Из мара хьы баьхьан лаш «Дагестанэлектросетьстрой» № 66 механизированни колонне ах шера телаьнъ а ца тоьхьаш а воргI а воргI эзар сома мацха материалаш хилар.

Уьх ах шера пайда да беш болх затраташ ярах республика гIишлошьеча организацие лоьдаьл 159 эзар сом ахча. Йаьлла да йийш йоаллаш хIама да цу ахча кхье 57 эзар сом чотаеч шийн хиннаьна ахча дIа да ларарах теха штрафаш хилар.

ГIишлошьерашъ торонашъ йоаьшъ ба Октября баха ма баьгIа, Iаьча тоьламашца наькъбахьара. Цу IIулаьхьа тIаьн е еза ерригца организацей кулгалгахьа.

М. ВИННИКОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР лаьхьенна гIишлошьарга отдела начальник.

ДИКА ДА ТОЛАМАШ

Лаьхьара социалистически лекхаьш тIаьнийнъ мехкьаьттахошца уьх шера. Доккхаьл до йийш йолаш да: уж лекхарш уьх ворхI беттa кхоачашъ баьлнаьр уж. Химикий болам хьал а лаьца кхоькхе промысло тIаьнийнаь керда лекхаьраш.

Доахача толамий ларг я йолча резервеаьт бизза пайда эшар. КIезг еттача скважинай технологически режим дерригца а лелаьеш мехкьаьттахоша дукха геолого технически мероприятеш чакхIоаьх. Уьх шера тайп-тайпара 53 мероприяти йийъ уххаза, ну юкъе кагарно-покракеи Iоаьлашца хийн гаьн чIахийтара яраш а йолаш. Из бахьан болам 18 процент тоьнаш алсамъьлийнаь мехкьаьтта. Дика толамашъ доах ни. Х. Г. Новаьрзе, А. Ф. Коков, И. В. Сычев керте латтача мехкьаьтта доахача бригаладаш.

Дика IIаьлу къаьхьегама вахта хьалхарча бурувдеттача контора коллективо. 104,7 процент кхоачашъйй уххаза фуруо тохара заьлаш, эксплуатаце IIаенний керда кхо скважина. Юрски тIоьнашца бурув тоха лезаш ба хIама района бурувдеттарах. Дика къаьхьегама толамаш дахарна тоьнаш алсамъьлийнаь мехкьаьтта. Дика толамашъ доах ни. Х. Г. Новаьрзе, А. Ф. Коков, И. В. Сычев керте латтача мехкьаьтта доахача бригаладаш.

Дика IIаьлу къаьхьегама вахта хьалхарча бурувдеттача контора коллективо. 104,7 процент кхоачашъйй уххаза фуруо тохара заьлаш, эксплуатаце IIаенний керда кхо скважина. Продукцена реализаци ярах лаьнна — 279 эзар сом, рентабелность план а кхоачашъйй. Материальни поощрене фонда хьакъоастадаьл 200 эзар сом ахча.

Кудгалгой а ерриг коллектив а дуХхагIа терко е яьнна экономика дешашца, керттерча фондех дикагIа лайда эшара, кхаьхьегамх оьсарле лаххьара. ЧIоагIа лоарХIаме да кердача системе кхаьхьегамхой материальни белам совбоаХ хилар. Кхаьхьегаш оьсарле планах йоагIечуо 1,5 процент лаьхьагIа я.

Ханнахьа а цахалдан а заводашка мехкьаьтта дIаЬахьийтара дукхха а толаме а кхаьхьийгад мехкьаьтта дIаЬохийтача цеха коллективо. Дикосташ ца тоьлар бахьан болаш дукха халомаш вийсьеннаьле а цар бехкаш-цкъа еша латтанаш скважинашца. Из чIоагIа лоарХIаме да реализаце план кхоачашъйра.

ЯРМАРКЕ ДАКЬА ЛОАЦАРГДА

24 сентябрь — ухх шера 3-ча октябре болгарски героде Пловдиве хьургьа XXIII-гIа Дунен хIалкъашта юкъера ярмарка. Кхьча мехкашта нийсса цун традиционни деанкъашхо хургьа Советски Союз. СУРТА тIА; ярмарка территоре тIара советски павильон.

ТАСС фотохроника.

Журналистий Дерригдунен халкъашта юкъера лотерея

1067 шера хIамай лотерен билетеш дийцаш ярахийна журналистий дунен халкъашта юкъера хьургьа.

СССР журналистий Союзе ТАСС-а корреспондентагIа бьаьча хоамах, хIама кхоьлаГIа арахена лотерея чакхIоаьхьи Болгаре, Венгре, Германски Демократически Республикаьн Союз, Монголе, Чехословаке, журналисташа. Лотереях хьахьинна аьчча шоьй прогрессиин уйлаш баьхьан долаш ишаьш тIаьлатташ болча журналисташа тIаьнийнаь Советий массайа комиссеин. Кхьаьгаьмхой общественни организацеш — дийй-ноаной комитеташ, лелаьш школашен гIе дIа-а советаш. Школий ненаьна-материйн болаш болаГIоьна а шеьрьна а тухгаГа уйла тIаьхийта яьнай проЧилвеиен предприятеш, колхозаш, совхозаш. ДикагIа тоабенна школий педагогически коллективай лешаьрехьтена болх, лешархой лешаьрехьтенгIа лаьхьенна. Школашца пеоарГIа юкъеьхьалла яьнай ленарий-политически, кхьаьгаьгама, школашца пеоарГIа юкъеьхьалла яьнай ленарий-политически, кхьаьгаьгама, эстетически, тIема-патриотически хьаькъеьха ехьтачца хлебара тайп-тайпара йолча формашъ.

ХIаьла а чаххьаьхача гIулаьхьаца IаьлийIаш партей правительствен IаьлеЬаьш лиьна кхоачашъгIа. Республика тухкача тIоьлаца IаьлашъьлаьнгIа всеобучах дола закон кхоачашъйлеГ лешархой контингент меттаьха хуийлийлгеа. Лешархоьна хьезьаьра лоаГтабу тIаьхьомаш мела хилаьр царца кхьаьст-кхьаьста бу болх кхоачашбоаларш хилаьр баьхьан йолаш кхьаьйна школашца доза да лешарех ехечаш хилар, тухкача лешархой IIаьхочча IIаьсасаьна на боалаш бисаб.

Школаш хьаьхьана планаш кхоачашъьлера во латт. 1967 шера хьалдеча 17 школай IIенокъа яьх чуйера лоча 8 цIеноехи цхьаькка а объект эксплуатаце IIаенний. IIаьхьа цIеношца тIаГIаЬеча 49 гIипсах 3 марг бьа баьнна IIаийнбаьр, школьни цIеношен хьехархой квартирашен арГIаи ремонт ира план 60 процента мара кхоачашъьлаьн. Республика гIишлошьарга организацеш — управлаьнин нов. Линей волча «Чечнигасельстрой» трестО, управлаьнин нов. Уйнеш волча коммунальни боахамах министерства ремстройтресто, тухкача районий гIишлошьена управленеш юкъаГIлгут школьни гIирсаш хьаьлеГа. Республика Министрий Совета Iалашонн сбытан управленеш ваьна заргIоьдийн меа дар заьлаш IIаьхьа гIишлой тухкача хьаьлара эшаьхьа гIишлой материалаш — хьу, басар, тхов тIа еха хIамаш хилийтара. Из бахьан долаш тухкача школьни объекташца гIишлошьйна балхаш дагIеннаьна е геттара сайца.

Мел эшаьна тчебинаш лаьхьочийтина IIаьлашъьлаьн республиканскин книготорго. Торговаьн министерстван респотребсоюзан IаьлашъьлаьнгIа мехкаьнца чеча организацешка берий кога гIирс, баьрокъаш, лешархой формаш, школьнн-поаьзон хIамаш IIаьхочачийтина.

Уорус-Мартанен цхьаьйочча хьаьчеча районашка а йоаГIа йийъ ца хьеха хаьхой, царца дерттIа комунальнн-бытовой хьаьлаш хилийтара.

Президиумо балха юкъе дакъа лоаьнаш хилар Министрий Совета предсеДатель нов. Гайбенов М. Г., Нохч-ГIалгIай АССР Лаккехьарча Совета массаьлачча комиссей предсеДатель нов. Сухарев Г. М., Пловаьн Б. Х., тухкача министерстванн ведомствийн лаьнна хьаьчеча, хIаьта ниггта хьаьхеГачу хьаьхой депутатийн городской районийн Советий исполкомий дукхха председателаш а.

БОАХАМА РЕФОРМА: ЭКОНОМИКА ДОАЛДАРА КЕРДА НИКЪ

Экономически обозрени

1966 шу кердача пятилетка санна, ишитта боахама реформа а хьалхара шу дар вай мехка. Ишитта уж ши хIама шоайла IIаьшъ цхьана пийсдалор хила доагIаьнна да, хIама аьчча уж шиккхе а событи шоайла IIаьшъ юьзаенна я. Производство эффект лахха йолаш хилийтар духьа социалистически строя соьнхьеч мамогта дукхагIа пайда эша лаьрхIаг пятидетко. ХIаьта реформа ну ина болашгIа йоьла, белгалга аьчча, коммунизм хьалдерсаш экономически способашъ пычагашъ, пайданерга методаш а формаш а.

Реформа йолаелча денз IIаьлаьчча цхьан шерен ах шерен гуччахьа хьалхьеьхар цун принципашъ пийса хилар а бIарчча хьанийнаьча экономикане ца дикача оагIоьрагIаьра влияни еш хилар а. Парте XXIII-ча съезда Директиваца бакъаьлечен дегIаьболабаьлчен КПСС ЦК сентябрьсин (1965 ш.) Пленума соьмаса хьежжа чакхйоаьх реформа вахара лиьс болаш хилара къаьгга тешаш ду промышленности а хIаьта ишитта транспортен бувзамаш, торговле а бытовой IIулгIа хьаьл дара, а керттерча предприятеш тIа-тIа дукхагIа цун положенешка хьежжа болх бе йолаелуш хиларе.

Нагахьа санна 1966 шу долалуш цу тайпара предприяти 43 а ца шу чакхдоалаш 704 а мара хиннаеле, 1967 шера июнь беттагга кхьаьчча хьа кердача тайпара болх бе йолаелиг эр 3.600 совгIа предприяти. Реформа дегIаькхулачара лоарХIаме этап я промышленноста бIарчча доакхоьл планированеен экономически стимулированеен кердача система тIа дуьлаш хилар. Металлургие — алюминиеен тигано-магниеен, машинаш еча — приборашъ ер, механизацие средствашъ ер, комбайнаш ер, цхьаьнаьлоа кхьдараш. 1966 шу юкъе хьаьчча хана денз реформа принципех болх беш а производственни башхалонашъ терхал а еш, реформа положенеш творчески юкъеьхьаьха IомадIаьлар. Цо йиш хуьлийтарга хIама керда IIаьлоалаьчча совгIа доаЬ 2000 миллионал тIех пайда баьЬ. Цунах лиьна доккха лаьхьа, реформа положенешка хьежжа, предприятей моьй экономически стимулировене фондаш хьаьрга дахаь, хIаьта вовг юкедиеса ахча гоьбоьдеча чу хьажаьлаьЬ. Цу предприятешца шера 8 процент лаьхьенна кхьаьгаьмца оьсарле, ерриг ина промышленносте 5 процент мара на лаьхьенна метте, хIаьта пайда дукха совгIа-эшаьгIа боаьнан 25 процент дукхагIа хиннаЬ, промышленносте бIарчча хьанийнаь 10 процент мара дукхагIа хиннабоаьл пашехьа а.

Цу лаьнеша кхьаьта хьаьхьех реформа наччаьхьлихенна а предприятей коллективашца а белгалдаьна хилар. Реформо оттаяьча производственни фондаш мах телаш хилара принципо хьалхадоаьх царех пайда дикагIа эшаьна бар на хилар, цу фондашца воьхьа массе тайна совгIоа хIамаш дIаЛаьнна яр на хилар, цар чура ахча сихагIа лелийтилга, хIаьта долче, оборотни средствех пайда дикагIа эшаьгIа а. Кхы кIезнга гIа лоарХIам болаш лаг предприятеш гIулаьхий мах, валюти продукции арагечадора хьежжа а да беш, реализаце боарамга хьежжа бар. Цу хьехкамо белгал хулийт номенклатурах, ассортиментах хьеш болча продукци белгала хиланна яргIойашарц цу тIа а тIехьикем мара хьа ца е. Иншта на хуле из йа а эшаргьаш, е нуьмах мах а дургбоьн потребителе, хIаьта цо, белгалга, предприяти халача хьала тIа кхоачаерГа. IIаьхьа цун коллективе тоьлаЬ йоккхача материальни гIойленах йоаккхаргьа.

Планированеен экономически стимулированеен кердача системе йиш хулийт производства чуьхьара дерригца кхоачашъ хьагучахьеч оргIаГIаьхеч, цун эффективность лаьхьенна IIаьлаше. IIухьабаьхьа, цу тороне пайда а эшаьгIа ши-шеГа IIаьшъьлаьшъ IIаьлла а ца. Практикех хьаьхьох, толамаш доахарарн реформа кердача наьхьа тIа йовла боьхьонца кийчъуьн — оборудоване ишах пайда дикагIа эш. Иллинаен тешаеш IIаьш каргIаьлийна хIама, къаьхьегама новаторски методашъ, хьалха латта технологии юкъеьхьаьха, цIьаькка дича а пропесиийн нормативаеш тIех белгал. материалаш, йоаго хIама, электроэнерги IIа а ахийта гIертан Йолча предприятей коллективашъ хилар.

СаготаГа дола производства лехкаран боьхьонца цу тайпара кхоачашъ деш я, белгалга аьчча. Нижнетагильски Норильскин комбинаташ, «Запорожеталь», Волгоградски «Красный Октябрь» яха, Челябински турбопрокаташ, Пермски телефонни заводаш, Литвера приборашъ а «Сигма» яха объединени, Ереванский гIаГIаш ну комбинат, Московски сахьташ ца цIьаолаГIаш IIоолаГIен заводаш. Цар а дукхкача хьаьча а предприятей коллективай вIаштIехьдьийнаь реализаци ча продукце боарамаш доккхаГIа де, пайдаш хиннга сеплаза а рентабельносте боарам лаккхе а.

Реформо экономически белам болийт белгалдаьй къаьхьегама оьсарле лаьхьеь. Дийцаш лагIаш 1967 шера ду йоккхачу продукцех 70 процент къаьхьегама оьсарле лаххьара чотах яккха лаьрхIа хилар, бIарчча хьанийнаьча уж пятилетка производственни заданеш толаме хоачашъьна хьагучахьеч дукхьал из средство хургилкар. Цитгара хьалхаГIаш да болхлой квалификаци, говзаЛ лаьхьенна, IIулма-технически прогресс дIаЛаьхьалахьулаьнна, къаьхьегама IIаьгIерта чIаГIерта чIоагIьнна ярг на хилар.

Реформа, моллагIойла дийна хIама а санна, даьм дегIаьхуаш даьтт. IIулуьхьа творчески наьхьаьш лехаш, уйлаш еш да чухьа хила йийн йолаш ца ер, цун положенешка пракгически ца чакхьаьхьаьга формашъ оргIаьхьаьнна яргIа на хилар. Из бахьан, белгалга аьчча, предприятей балха мах барга методашъ поощрене фондашка е ера отчисленей нормативашъ ший санна болча дешашта. Нагахьа санна ворхIаьнна тIе нормативашъ кертерча даьхьа цхьаьн-цхьаьнна мара йоаьнаш а цхьаьнаьн, хIама ваьхарг тIа гIертаьлаьЬ IIаьлех производства прогресса стимулированеи яра стабильнн база а хинна IIаоттаргIойла отрасленн ваьнна группоьйн методаш кийчъьлга. Дукхахча хьана лелаергIойлен цу тIа а предприятей каргIа йоаьш а фактораш торкалъергIойлен нормативашъ хьаьр — ятта дехьар лаш, цьаьбаьхьа, из кхочаьн-м лергга.

Реформа толам баргбоьча керттерча хьалех цаГ — из да завода чухьара боахамах расчет массе оагIоьрахьара юкъеьхьаьхьар, хIаьта цунца дувза' дешна эффективности IIола поощрене системаш юкъеьхьулар а. Хоош да, реформа положенеех болхлоьчча стимулировани яра боарамаш, лостамаш, формаш бIаьнна берригца пайдаеш материальни поощрене фонде хьаччакхьачча цун даьхьаеш хьежжа предприятей коллективашца шоайл уьттаеш хилар.

Президиумо системаш пайдаиаГIа хургьа, нагахьа санна уж, ишитта аьчча меге, хьалда йолча производственни заданешца, цьаькхаашца, нормативашца синхронно IIаьш бувзам а болаш цхьана чакхйоаьхьа хилийтара мара, хIаьта из за уж хьаштIоаьчча оагIоьрахьа лосташ, цехий, бригадий, агрегатий балха баьнгалонаш боьхьонца теркалъеш хилар. Из лаьхье йоаржже меГаргIойлан я производства тайп-тайпарча участкашта оста а я, из стимулироване къаьстта шоай тайпара условеш чакхйоаьхьа йолча «Красный Октябрь» яхача металлургически завода (Волгоград) оцы.

Лихачева цIератIа автозаводе (Москве) поощрене фондаш IIаьшаГIоьча боьхьо еннай цехашта а. Цу мероприяте, из чакхйоаьхьаьхьаргIойлча моттигге, новькъстаГа дергIа боьхьана расчет чоагIьнран предприятей экономикана цо дикаш оагIоьрахьара яьнни яра. Цхьаьхьа, ерригца кхьча цехашкен бригадашкен а ерриГача завода юкъера критерийн нормативийн ларда тIа мосташ йолча балда результаташца хьежжа цар коллективай маьг беш поощрени еш хилар боахама расчетон производства лаьхьа эффективность бахьан долаш доагIаьчча кьоасамон тIаГIоргIодаь дIаДехар да.

Боккхача доарХIаме а производстве дегIаьхулаьра фонд а социально-культурни мероприятийн чуйе цIеношъ хьалдерн фонд а. Хаьхете а, уж фондашъ IIола йолча предприятеш цIьаза царех пайда эша йиш йолаш хилаш кхы тIа а оборудовани, гIишлойн кхьйолеи материалаш эша торо ца хилар бахьан долаш. Керттерча хьаьле материально-техническ IаьлаГIон дальъерча кхоачашбоаларшта гIоттаьлча ту тайпарча факташа хьалхаяьнаш производство дегIаьхулаьра фондех пайда эшара къаьстта йийкъ а еш хилар, да йойй предприятеш шоай ханнаьнна болх бе йолайолийтар гIьнн керда мощносташ, ту тайпара цо халача оттаьдергIа дIахора шиЙ гIулаьхьаш. Мело е мегаргIьнн социально-культурни мероприятей фондерча ахчах пайда эшара гIулаьха а, хIама аьчча цун чотах хьаьш я кхьегачашнта къаьстта, лаьхье йолаш чуйе моттигаш, берийн культурни учреждеиеш.

Реформа дегIаьхулаьра тоьлаЬ дожжа новькъстаГа деш йолча проблемашта юкъе керттерчарех цаГ йолаш юкъе материально-техническ IаьлашонгIа ерриг система дикагIа IIаьшъьлаьккхаьра проблема. IIаьхьа а, хIама а юкъера IIаьлашонгIа за предприятеш ца на эшаш йола продукци парех хьерчаеш царна кIезнга гIойле еш бо-ба оборудовани, бедал, материалашца тела постоянккаш царех IIатохех гIертIлга. Цу тайпарча гIулаьхьашца машар хила мегаргIойл. Шеко ий предприятеста юкъера а хIаьта ишитта царвен транспортни, гIишлошьеча, кхьча организацешен служаШтеен юкъера а экономически бувзамаш IIаьш гIойле хургIойча тайпара IIаьшъьлаьхьаьхьаьн тар ме ну IIаьлаГIен кIоарIаГIен хила дезйш хилар. Пайдаиерча санцкей системаца бакъ а деш уж IIаьш IIаьшъьлаьхьаьгIа, оттоьна торговаьн мамогта чIоагIа а еш дукъ хьаьлара бувзамаш дегIаьхулаьра, кертийн отношенеш шерьаьгIа, хьаьлаьша — ну доаллача хIамаша новькъстаГа лергга реформа аьттув баларан боахам дегIаьхулаьчара цун лоарХIаме дукхо лаьхьарг.

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагI. 19 август, 1967 шу.

ХЬУВКЪАМ АЛСАМБАККХАРА

Г. ЧЕРМЕССКИ района «Октября 40 шу» яхача колхоза къаьхаргамхой керттера декхар да ух юбилейин шера ерригача юртбоахама культурчуьнгахь хьувкъам махулла алсамбаккхар. Ер боахама шу Дадоалулуше а, къастта лакхара социалистически декхараш тІаийнар юртбоахама болхашца — хІара кектара тІара юкъера лаьрхІаца ткъаь шиъ центнер ца боа ялат кеде, пновоатхьеш пхиъ центнер дуга дакъекха, 250 центнер шекара свекла чуьца. Белгалде деза хьалха Іаийнача шерашка цу тайпара лакхара декхар боахама кхаьн леладераша цІакхха а тІаийца да хилар.

Біаьстан юхьье, 1200 гектара тІа гурахьа дийнача кІина минеральнн удобренешца подкормка йІар. Хіара гектара тІа 150—200 килограмм аммиачни селитра техар.

ЦюагІа беокат дьаьлар кхаьн леладераша юртбоахама культуранца ДІайийнача кхаьнка вегетационни лаьтчанна чудолиІтаьн хий дилларах. Кхаьшка хий дилларах боахама боака пайда боккхача лаьрхІаме болта дика кехатлу механизатораша. Массеек шу хьалца дІайийнача культурашца хий дехкаьнар колхозе, хІаьта хІара гектара тІара чуьца ялат юкъера лаьрхІаца 14,6 центнер мара хиланар, кхиллоца деррига а агротехнически мероприятей комплексе белгалдаьхьа тІаийнарна ешарчуьнгешше а. Ухх тІехьхьарча шерашка мара болабенабац колхозхой кхаьшка хий дехка, бакъда хиъо шозза тІана баьккхабаь ашна алсамбаькхха хьувкъам.

Боккха пайда эш хІаийца колхозе цу лаьрхІамерча мероприятех, хІаьта цу хьаькъхьхара кхаьбгаьм дика пІаьшТехьбаьккхара боккха текхам та а бахийтаб. Хіара поливальщика хоаламболлаш белгалдаьккхай норма, тІехьхоачашъара материальни бесхам сообаьккхара тайп - тайпара ахьмо кхаьчан а кхийола а премеш тел. Йиштта, кхиболча юртбоахама белгалдаьккхара шера дІаийнна хинначуьнгахь хІоачам хиллал хий дуллача, боарамта хьежжа минеральни удобренешца подкормка йьй, хІаьта оасара баьшаьта дуьхьала гербицидашца обработка а йьй.

М.-Р. ПЛИЕВ.

БЕЙРЫТЕРА КНИЖКАШ ДЕЗАЧУН СОВГІАТ

Лехарах кхы пайда а на хинна зог лилла дайнайца дьаьрхІаларг из. Хьаьта хІанз 110 шу дьаьнначуьнгахь тІехьаьгІа хьаьорадиш. Цу книжкашца аьрахецаш волча Сетин Ваге Армене Іилма Академе литературни института совгІата лаьрхІа ярмалой вокхкача революционни демократа, ладаьхочо Надбандина Микала «Цьаьнанчо зоп, воханна нуьскал» аьтта поеста, Барбишеств Эрнета цІеРагІна московски типографе 1858 шера кепатехь гранкаш йитаьй.

1871 шера Константинополе ярадьаьннача «Мегу» («Пчелка») яхача журнала тІара цу книжкай цхьаьлца доаьхьоцу мара хиннацаш ниъа ловзаш. Лерина книжка ара на лоалаш дисал. Авторо из кечІаьнна арахеца боьхо еннаш. Цун балхьан фух ховш а дац.

Повесть автора аьхар ловцаш а. Ну тІара гІулаьхьан хиннаг Дона тІа уллача Ростова вохьечча Нахчеване. Наьбаьнаьн ваьча городе. Произведение керттерча турпала, интеллигента Шаумяна Геворка прототип автор ше ва.

Книжка кастта еревански тІишка хургІа. Из ловзаш йиш хургІа эрсий меттала ленаратта а.

ЧИГИНОВ Григорий.
(АПН).

ЛОАЦІА ХОАМАШ

Ухх деннашка «ПСС Грозненски горкома лекционни зале хилар кепаьвоазуьв наха юкъе діедоармедиечча обществении уполномоченей гордиста собране «1967 шера газетаьн журналаьн нахера яздайтара ютгеи, 1968 шера цу дьаькъе хоачачаьнде деза декларашкн яьх дагаьнна. Мохк-Пилтіан бизама управлене колайоазуьв діедоармедера отдела начальникне нов. Леденове.

Доклад йистеьлуьна нахера газетаьн журналаьн яздайтара ютгеи. Цунна ловзаьнна ешарчуьнгешше а. Ладаьлаьнна дІайийнарна кепайоазуьв наха юкъе діедоармедерашца ДУ яхаьнарна тІаийцар.

* * *

КПСС XXIII-ча съезда шерарчІа Грозненски крекинг-заводе партийни организацие чІоагІга терхам бен леладеу КПСС Центральн Комитета «Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцие 50 шу» яха Тезисан хіара кхьаьсгамхочуьнга дІаяхоачаяра, парех хІаразаш дІаккхетараш гІулаьхх. Цхьа бутти ах бутти бо заводе лаьхьІа заняттеш а еш, устаньовкай, участкай, цехий коллективашца Тезисашца ІеІаьнайташ заттА. Заводерча политпросветотдела ТезисгІ чуоаьлаьн мебарра хьаьгІуьнна а боаьккхаьн, уж завода коллективна вахарна, цун кхьаьгаьмца гІулаьхьашца юоьза а юоьзаш еш йолча беесаьдина информацешка чІоагІга ракьаьр болаш ешаьнна кресьнгиташца. Цу тайпара 4—5 беседа йьй хіара политпросмотора Тезисех лаьца, хІаьта уж беседа лаьца хІаьн чаккіоаьхьаьн а лаьтт ухха за. Цхьаьнаьца, ТезисгІан кхьаьгамхошка Іомаййтара гІулаьхх цу тІа йистедалайта лаьрхІа даьн заводе.

Ухх деннашка заводе парткомо чІоагІьгьй лаьрхІа Тезисех йолл лекцеш пехашка ешаагІйолча лектоний группа. Цу группана юкъе ба, керттера дьаькъе, завода кулгалгой инженерно-технически болхлой, цехий а установкай а начальникаш. Цар лекцей темаш уьх тайпара я: «Сийлахьбоккха Октябри керда саг хьаьжеваьнна», «СССР промышленность 50 шера дегІаьнна вай заводе», «Социализм системе кхаьмаьн хилхьй дуттаьгІаьн — Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революции котьлаьрна хьаьгІуьнна», «Сийлахь-йоккха Октябрь тІехьо социализма дуьйен системе, ишшта кхьяраш.

* * *

Кхо шу да Грозне ирзах Дворец хьайийаьна. Цу хана дена саг йоллаьн ирзи мара ягарах 2150 торжественни регистрацин йьй цу Двореце — 2150 хьоаьнна дезаьлаьна шозгІ ирзерна ваьхарна ниъ діаболабаьнд цигарг.

...Лаьхьа хІаразаьнна дІасса нах гулбеннна, доккхача цІейца кийлачуьнгахь хьисалг ер Грознерча машиннаьккхой Н. К. Крупская цІеарІча Культура Двореце. Хоза кийлаьн ер регистрацинни а банкетни а залаш, болх беш ер буфет, промтоварни лаьрх. Дімел хьежача, наха ба доаькъкаш эшин дар. Саг доаькъпрестмаьрг ягарах дегІаьнна йола торжественни регистрацин еш бар уххаза.

Цу дийнаьца торжественни регистрацин лаьта ирзах Двореце венаьрг 15 дІамиса саг, иоаьшца шозгІ нуьскалаьн а долаш. Уж бар «Трансмаш» яхача завода слесарь Дежин Николайн № 36 йолча профтехучилища дешархо Гребенникова Лидан, № 4 йолча машкна завода электромонтер Горюнов Юрийн республикански больница медсестра Догадина Раисан, Советски Эскаре йІаьлаьх деи йола Касиев Бисолтан Хашиева Лизан, медицински техникан дешархой Леонтьев Владимаьрг Малонова Татьянен, кхьбараш,

Кхьаьгаьлхой депутатий Грозненски городской Совета депутата Иванг Федоровичг Сусловг цоьнца а доаькхаьн, регистрацин ярах дола тешаьлаьн дІаделлер царна массенена а.

С. КОТИЕВ.

С О М О ТІАХЬОЖАМ ЛОАТТАБУ

Совхозха белхлой аьлинин ярца из ярзаьлаьн поощрени еггеш тер ноьхкеш йолча пІехьоаьнг шиъ лиъалаьн дуьхьалаьн гІийца хургІоьлаьн оттаьлаьн КПСС ПК-ас, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о 1961 шера 15 июне бььча соцан тІа.

Ерригаш а ІалаьрхІаца шоай керттераца алапеп совнаГІа пхиІтта тайлаьа пресин ціы тІа а ахчен йолл йІаш йолаш ба хІара совхозо болхлой.

Тхо хилар вІаьшн оагІув болаш лаьтташ долча Урус-Мартана района «Красноармейскийн» «Горе» яхача совхозашка. «Красноармейскийн» совхозо-лайа беш чаьнгаьнна. Собране «1967 шера газетаьн журналаьн нахера яздайтара ютгеи, 1968 шера цу дьаькъе хоачачаьнде деза декларашкн яьх дагаьнна. Мохк-Пилтіан бизама управлене колайоазуьв діедоармедера отдела начальникне нов. Леденове.

Доклад йистеьлуьна нахера газетаьн журналаьн яздайтара ютгеи. Цунна ловзаьнна ешарчуьнгешше а. Ладаьлаьнна дІайийнарна кепайоазуьв наха юкъе діедоармедерашца ДУ яхаьнарна тІаийцар.

* * *

КПСС XXIII-ча съезда шерарчІа Грозненски крекинг-заводе партийни организацие чІоагІга терхам бен леладеу КПСС Центральн Комитета «Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцие 50 шу» яха Тезисан хіара кхьаьсгамхочуьнга дІаяхоачаяра, парех хІаразаш дІаккхетараш гІулаьхх. Цхьа бутти ах бутти бо заводе лаьхьІа заняттеш а еш, устаньовкай, участкай, цехий коллективашца Тезисашца ІеІаьнайташ заттА. Заводерча политпросветотдела ТезисгІ чуоаьлаьн мебарра хьаьгІуьнна а боаьккхаьн, уж завода коллективна вахарна, цун кхьаьгаьмца гІулаьхьашца юоьза а юоьзаш еш йолча беесаьдина информацешка чІоагІга ракьаьр болаш ешаьнна кресьнгиташца. Цу тайпара 4—5 беседа йьй хіара политпросмотора Тезисех лаьца, хІаьта уж беседа лаьца хІаьн чаккіоаьхьаьн а лаьтт ухха за. Цхьаьнаьца, ТезисгІан кхьаьгамхошка Іомаййтара гІулаьхх цу тІа йистедалайта лаьрхІа даьн заводе.

Ухх деннашка завода парткомо чІоагІьгьй лаьрхІа Тезисех йолл лекцеш пехашка ешаагІйолча лектоний группа. Цу группана юкъе ба, керттера дьаькъе, завода кулгалгой инженерно-технически болхлой, цехий а установкай а начальникаш. Цар лекцей темаш уьх тайпара я: «Сийлахьбоккха Октябри керда саг хьаьжеваьнна», «СССР промышленность 50 шера дегІаьнна вай заводе», «Социализм системе кхаьмаьн хилхьй дуттаьгІаьн — Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революции котьлаьрна хьаьгІуьнна», «Сийлахь-йоккха Октябрь тІехьо социализма дуьйен системе, ишшта кхьяраш.

Кхо шу да Грозне ирзах Дворец хьайийаьна. Цу хана дена саг йоллаьн ирзи мара ягарах 2150 торжественни регистрацин йьй цу Двореце — 2150 хьоаьнна дезаьлаьна шозгІ ирзерна ваьхарна ниъ діаболабаьнд цигарг.

...Лаьхьа хІаразаьнна дІасса нах гулбеннна, доккхача цІейца кийлачуьнгахь хьисалг ер Грознерча машиннаьккхой Н. К. Крупская цІеарІча Культура Двореце. Хоза кийлаьн ер регистрацинни а банкетни а залаш, болх беш ер буфет, промтоварни лаьрх. Дімел хьежача, наха ба доаькъкаш эшин дар. Саг доаькъпрестмаьрг ягарах дегІаьнна йола торжественни регистрацин еш бар уххаза.

Цу дийнаьца торжественни регистрацин лаьта ирзах Двореце венаьрг 15 дІамиса саг, иоаьшца шозгІ нуьскалаьн а долаш. Уж бар «Трансмаш» яхача завода слесарь Дежин Николайн № 36 йолча профтехучилища дешархо Гребенникова Лидан, № 4 йолча машкна завода электромонтер Горюнов Юрийн республикански больница медсестра Догадина Раисан, Советски Эскаре йІаьлаьх деи йола Касиев Бисолтан Хашиева Лизан, медицински техникан дешархой Леонтьев Владимаьрг Малонова Татьянен, кхьбараш,

Кхьаьгаьлхой депутатий Грозненски городской Совета депутата Иванг Федоровичг Сусловг цоьнца а доаькхаьн, регистрацин ярах дола тешаьлаьн дІаделлер царна массенена а.

С. КОТИЕВ.

II

Боахама реформа чакхйоаккхача, хІаьта доаькъ, производства лакха эффективность баьхьан доаьшш лоаттабоча берригача хьовсаме а боккхача доаьрхІаме хіла еэаш я промышленноста доал ду аппараташ: министерствашца, главкашца, тресташца, къийлоа объединешца.

Йоккхий торошца я цу аппаратий шоай кадарча предприятей, промышленноста доаькъой деррига ГІулаьхьан ЧечІ — эйсноарг — предприятенча доаьлешца, промышленноста доаькъой деррига подразделеший, дьаьхьа чуйца Іилма-технически, проектно-конструкторски, снабженчески бытовойн къийлоен службаш, доал деча аппаратий ешарг система а тІехьа. Цу тайпара хьаьлешца боахама гІулаьхьан хьаьгІа лучІаьгІа шоай мухьаьгІен инициатива йолаьшаьгІен хургІа предприятеи хинна на Іеш, ишшта министерствашца, главкашца, тресташца, Іилма-технически къийлоен учрежденеи а. Царга йиш хургІа шоай доаькъарча ГІулаьхьгІа тресташца е областной, краевой производственни объединешца юкъе а йолаш.

Уж еррига аппараташ производствана кулгалде лецаш хиларах, уж лелаьрга ДІаделар а производственни дІаЦулухьа кхетаеш да, реформа йолча жеиешца хьежжа ферм беш йолча главкашца, тресташца, кхьча объединешца шоай системера пайлаш деъкача дакъа лапа а цу пайда цьаьл дьаькъа чотах, предприятешца а иеи махилара, шоай доаькъоцца поощрени ярх бонд йІаьшаьйІолаьн а боькъ кхоачаьн хилар.

Цу тайпара, йиш юкъера экономически бувзаьна цу тайпарча механизмо предприятей, хІаьта иштта доал деча аппаратий а, кадрай творчески кьиьрчаьрна йолаьшаьгІен а, ишшта доал деча аппаратий а, кадрай творчески кьиьрчаьрна йолаьшаьгІен а, ишшта доал деча аппаратий а, ишшта доал деча аппаратий а, кадрай творчески кьиьрчаьрна йолаьшаьгІен

ДОГ ГІОЗДОАККХА ИСКУССТВО

ГРОЗНЕРЧА республикінскі изобразительнаи искусствай музей хьэйчиллэ йолча Пенчаьхьлихен Эрмитажка фландешкара хьехархо экспонаташ а йолаш йолча выставко хьэьлоч фламандскин голландскин художникашта XVII-ча біаьшверне карагІдаьнкарах.

Выставка хьэлхара раздел ергиг малхбузвенарчоьнгІа ешарна: ешарна хьэхка поорхІаме хиннана Фландрий искусствена хетаьн к.

XVII біаьшверне фламандскин искусство тоаьлуг тоъал доккхачу дахьке кьаьнарча «идеологиьн» искусство карагІдьхнарашка віаьшІехьдьккхха дар.

Фландине кьамаг живописца школе тоаллар ер массазе а саг вІ, шек ца воалаш теш из низвег, даьн хестедау цо цун низ хозали.

Рубенса произведений тематике Іаьлымате дуккха бе-бе к. Цо язъю историческин, мифологическин, дынний композицешг, чарахьсахар, тІом бар, пейзажаш, портреташ, цхьабаьхьа, жанр моллаГІа таІна яле а, художникно картера терко ер массазе а саг вІ, шек ца воалаш теш из низвег, даьн хестедау цо цун низ хозали.

Рубенса произведений хьоачашкин: ешарна: ешарна: ешарна